ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ
Αλλαγή φιλοσοφίας, αποκατάσταση του προγραμματισμού ζωής

Κύριος Ερευνητής:
Πλάτων Τήνιος
Καθηγητής Στατιστικής και
Ασφαλιστικής Επιστήμης
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΕΛΛΑΔΑ 2021
Ατζέντα για την ελευθερία και την ευημερία

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ Αλλαγή φιλοσοφίας, αποκατάσταση του προγραμματισμού ζωής

- Αλλαγή φιλοσοφίας στις συντάξεις ώστε να τονίζεται η διασύνδεση με την παραγωγή, με γνώμονα τα συμφέροντα της γενιάς των εργαζομένων και στόχο την αποκατάσταση της κοινωνικής ασφάλισης ως εργαλείου για τον προγραμματισμό ζωής.
- Ταχεία υλοποίηση μοντέλου τριών πυλώνων, χωρίς επιμόλυνση από επιλογές του παρελθόντος.
- Μεγάλη άμεση μείωση εισφορών για ένα νέο, απόλυτα αποδοτικό κρατικό σύστημα πρώτου πυλώνα, βασιζόμενο στην νοητή κεφαλαιοποίηση.
- Διοχέτευση των εισφορών της σημερινής επικουρικής σύνταξης προς ατομικούς κεφαλαιοποιητικούς λογαριασμούς που τροφοδοτούν επενδύσεις.
- Κατοχύρωση της ασφάλειας του εισοδήματος των σημερινών συνταξιούχων ως ξεχωριστό θέμα διαγενεακής δικαιοσύνης, μέσω εγγυήσεων από την γενική φορολογία σε συνδυασμό με μέτρα μετριασμού του «κόστους κληρονομίας».

- Μεγάλη άμεση τόνωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και ειδικότερα των εξαγωγών και ενίσχυση των κινήτρων για εργασία και αποταμίευση. Στο πλαίσιο ενός ευρύτερου ολοκληρωμένου αναπτυξιακού προγράμματος η ανεργία αναμένεται να μειωθεί κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες. Η αποτροπή της αναιμικής ανάπτυξης οδηγεί σε μέσες συντάξεις μέχρι και 50% υψηλότερες ως το 2030.
- Τα συσσωρευμένα αποθεματικά με απόδοση 3% θα προσεγγίσουν κατά την πρώτη δεκαετία τα €50 δις και μέχρι το 2060 θα έχουν ανέλθει στα €400 δις, πόροι που θα διατίθενται για επενδύσεις και ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας.
- Μείωση του αφανούς χρέους τουλάχιστον ισόποσα με το αποθεματικό που σωρεύεται. Ενίσχυση της διαφάνειας μέσω της αποκάλυψης του κρυφού χρέους του ασφαλιστικού συστήματος, το οποίο σύμφωνα σύμφωνα με τα στοιχεία της επίσημης προβολής εκτιμάται στα 350 δις, ή 2 φορές το ΑΕΠ.
- Πλήρης και έγκυρη ενημέρωση των ασφαλισμένων και απόλυτη εξασφάλιση των συνταξιοδοτικών τους προσόπικών. Περιορισμός της εισφοροδιαφυγής και αξιοποίηση των αναπτυξιακών αποθεμάτων εργασίας.
- Εξοικονόμηση πόρων από την κατάργηση του ειδικού μηχανισμού είσπραξης εισφορών των Ταμείων και την αποδέσμευση προσωπικού καθώς οι εισφορές θα συλλέγονται από τις ΔΟΥ, την απλούστευση των διαδικασιών στην κοινωνική ασφάλιση και την ανάθεση τμήματός τους στον ιδιωτικό τομέα, και την πραγματική συγχώνευση των ασφαλιστικών ταμείων.

Εισαγωγή

Το σύστημα συντάξεων υπονομεύει την ελληνική οικονομία σε τρείς χρόνους:

- Στον ***Παρατατικό***, καθώς η αναβολή αναγκαίων μεταρρυθμίσεων συνέβαλε στην είσοδο της χώρας στην κρίση.
- Στον ***Ενεστώτα***, καθώς οι συνεχείς αλλαγές σε συνδυασμό με τις αυξήσεις σε εισφορές και φόρους εμποδίζουν την έξοδο από την κρίση, και
- Στον ***Μέλλοντα***, καθώς ένα αναχρονιστικό σύστημα συντάξεων επιβαρύνει την παραγωγή και δηλητηριάζει τις προοπτικές ανάπτυξης.

Από το 2010 μέχρι σήμερα έχει γίνει ένα πλήθος αλλαγών. Στο πλαίσιο τριών μνημονίων, εφαρμόστηκαν τουλάχιστον τέσσερις ασφαλιστικοί νόμοι από πέντε κυβερνήσεις. Το συνολικό αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών είναι ένα νέο σύστημα με τέσσερα χαρακτηριστικά:

1. Ένα ενιαίο σύστημα με κύρια σύνταξη δύο επιπέδων (εθνική συν αναλογική) για όλους: νέους και παλιούς ασφαλισμένους, ακόμη και για τους υφιστάμενους συνταξιούχους.
2. Ηλικία συνταξιοδότησης στα 67 έτη (ή στα 62 έτη με 40 χρόνια εργασίας) για όσους δεν πρόλαβαν να συνταξιοδοτηθούν ως το 2016.
3. Ένας φορέας κύριας σύνταξης για όλους, με κοινές συνθήκες συνταξιοδότησης και εισφορές, ασχέτως κλάδου, και ένας φορέας επικουρικής σύνταξης.
4. Ίδιες υψηλές ποσοστιαίες εισφορές για όλους τους ασφαλισμένους και κατηγορίες εισοδήματος, ίσες με αυτές που ίσχυαν για μισθωτούς (27% για σύνταξη).

Ο τρόπος εισαγωγής των αλλαγών, μέσα από τη διαπάλη μεταξύ τρόικας και κυβερνήσεων, παρήγαγε τρείς παράπλευρες απώλειες:

1. Έλλειψη σαφήνειας, καθώς το νέο σύστημα δεν επεξηγήθηκε ποτέ και τελεί υπό τη δαμόκλειο σπάθη δικαστικών αμφισβητήσεων.
2. Επιπλέον επιβάρυνση για τρεις δεκαετίες, καθώς το ελληνικό baby boom, η πολυπληθής γενιά του Πολυτεχνείου, πρόλαβε να βγει σε πρόωρη σύνταξη.

3. Υπονόμευση της εμπιστοσύνης μέσω των επαναλαμβανόμενων περικοπών, που οδηγεί σε τάσεις φυγής τόσο από το σύστημα (εισφοροδιαφυγή και εισφοροαποφυγή), όσο και από τη χώρα (μετανάστευση και brain drain).

Μια ψύχραιμη αποτίμηση δείχνει ότι η απαιτούμενη δημοσιονομική περικοπή μάλλον επετεύχθη. Αυτό όμως έγινε εντείνοντας την εισοδηματική ανασφάλεια, αχρηστεύοντας δηλαδή τις συντάξεις ως εργαλείο προγραμματισμού ζωής. Με άλλα λόγια, η μεταρρύθμιση προβιβάστηκε στα *μακροοικονομικά*, «κόπηκε» όμως στα *μικροοικονομικά*.

Το σημερινό σύστημα υπονομεύει τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Κι αυτό γιατί, προσπαθώντας να διασώσει τη βασική φιλοσοφία της προ κρίσης προσέγγισης, καταλήγει να είναι:

- Υπερβολικά δαπανηρό: Οι σημερινές εισφορές 27-38%[1] για προστασία γήρατος απαιτούν ισόποση κρατική επιχορήγηση για να καλύψουν το κόστος συντάξεων. Στο σύνολο καριέρας, η συνολική επιβάρυνση είναι από τις υψηλότερες στην Ευρώπη και υπερβαίνει κατά πολύ τις δημοσιονομικές δυνατότητες της χώρας.
- Υπερβολικά δεσμευτικό: δεν αφήνει χώρο για ατομικές προτιμήσεις.
- Υπερβολικά κρατικιστικό: Το κράτος δεσπόζει και λαμβάνει όλες τις αποφάσεις.
- Υπερβολικά αδιαφανές: Το σύστημα χρηματοδότησης υποκρύπτει τεράστιες μελλοντικές επιβαρύνσεις των νεότερων σε ηλικία ανθρώπων και της οικονομίας.

Καθώς οι συντάξεις παραμένουν καθορισμένης παροχής, ορίζουν δηλαδή τα δικαιώματα ως ποσοστό των μελλοντικών αποδοχών, οι μελλοντικοί συνταξιούχοι έχουν κίνητρα που προσομοιάζουν σε ομολογιούχους *(«Εμείς να πάρουμε τα λεφτά μας, και δεν μας νοιάζει ποιος τα δίνει και από πού τα παίρνει»)*, και όχι σε μετόχους της αναπτυξιακής προσπάθειας.[2] Όπως και με το εθνικό χρέος, οι συντάξεις αυτού του είδους δεσμεύουν

1 Για προστασία γήρατος: 20% για κύρια σύνταξη, 7% για επικουρική, 4% ή περισσότερο για εφάπαξ. Για Βαρέα και Ανθυγιεινά προσαύξηση 5,60%. Σε αυτό προστίθενται 7,1% για ασθένεια, 5,61% για ΟΑΕΔ και 1% για επαγγελματικό κίνδυνο. Το σύνολο ανέρχεται σε 44,71% και για ΒΑΕ 50,31%. Ελεύθεροι επαγγελματίες μπορούν να πληρώνουν ως 38% για τον κίνδυνο γήρατος. Πέραν των εισφορών καταβάλλεται ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό μέσω κρατικών επιχορηγήσεων που χρηματοδοτούνται από τη φορολογία. Σημαντικός παράγοντας είναι το υψηλό επίπεδο του μέγιστου ασφαλιστέου εισοδήματος (€5800, μεγαλύτερο της Γερμανίας και σχεδόν διπλάσιο της Ισπανίας).

2 Το πώς λειτουργούν οι συντάξεις επεξηγείται με συντομία στο Τήνιος 2017.

από τώρα την οικονομική παραγωγή του μέλλοντος, υπονομεύοντας την ανάπτυξη.

Για να σπάσει αυτός ο φαύλος κύκλος, είναι αναγκαίο να ανακτηθεί η εμπιστοσύνη των ασφαλισμένων, με ένα σύστημα όπου η ασφάλιση θα λειτουργεί ως εργαλείο προγραμματισμού ζωής. Αυτή η αναβάπτιση του ρόλου των συντάξεων μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός σε έναν ενάρετο κύκλο όπου η ατομική προσπάθεια για εργασία και αποταμίευση θα στηρίζει την οικονομική ανάπτυξη.

Η ανατροπή αυτή εκκινεί από δύο διαφοροποιήσεις:

- Πρώτον, οι ασφαλισμένοι συμμετέχουν στη συνολική προσπάθεια και στο αναπτυξιακό ρίσκο, γνωρίζοντας ότι θα έχουν καλύτερες συντάξεις αν η εθνική οικονομία πάει καλά.
- Δεύτερον, η μεταρρύθμιση πρέπει να αντιστρέφει τη συνταξιοδοτική εξίσωση: Αντί να ξεκινά από το πόσο πρέπει να αφαιρούμε από την παραγωγή προκειμένου να χρηματοδοτήσουμε δεδομένες συντάξεις, να ρωτά τι χρειάζεται η παραγωγή προκειμένου να παράγει εισφορές.

Συντάξεις για Νέους

Οι προτάσεις που ακολουθούν αναλύονται λεπτομερώς και ποσοτικοποιούνται στο βιβλίο *Συντάξεις για Νέους* (Νεκτάριος, Τήνιος και Συμεωνίδης, 2018) και αναλύονται σε τρεις κατευθύνσεις:

1. Ένα νέο σύστημα τριών πυλώνων για όλους τους ασφαλισμένους κάτω των 45 ετών. Πρώτος πυλώνας: Οι εισφορές κύριας σύνταξης μειώνονται στο μισό, ενώ η σύνταξη βασίζεται σε σύστημα ατομικών λογαριασμών, είναι δηλαδή πλήρως ανταποδοτική. Δεύτερος πυλώνας: η σημερινή εισφορά 6% μετατίθεται σε νέο σύστημα επικουρικής ασφάλισης σε κεφαλαιοποιητική βάση. Τρίτος πυλώνας: Ισχυρά φορολογικά κίνητρα για ατομική αποταμίευση - η φορολογική αντιμετώπιση του τρίτου πυλώνα είναι όμοια με τους υπόλοιπους δύο.
2. Για τους άνω των 45 ετών και τους συνταξιούχους, ισχυρές εγγυήσεις για χρηματοδότηση ελλειμμάτων από την γενική φορολογία. Η έκταση των εγγυήσεων θα αποτελέσει αντικείμενο αποφάσεων εντός 6 μηνών. (π.χ. διατήρηση προσωπικής διαφοράς. Περιστολή ΒΑΕ, εργασία συνταξιούχων).
3. Διασφάλιση των θεσμικών προϋποθέσεων για την απρόσκοπτη λειτουργία του νέου συστήματος: Αξιοποίηση αποθεματικών, υποδομή για προσωπικούς λογαριασμούς, προώθηση του οικονομικού αλφαβητισμού.

Συντάξεις για Νέους: Βασικά σημεία

Κύριες Συντάξεις

- Ένα ταμείο ασφάλισης για όλο τον πληθυσμό: ΙΚΑ-ΕΦΚΑ.
- Το νέο σύστημα των κύριων συντάξεων είναι διανεμητικό με οιονεί καθορισμένες εισφορές. Βασίζεται στη λειτουργία Ατομικών Λογαριασμών Νοητής Κεφαλαιοποίησης, δηλαδή οι κύριες συντάξεις είναι πλήρως αναλογικές.
- Οι ασφαλιστικές εισφορές ανέρχονται στο 10% (αντί του σημερινού 20%) του εισοδήματος των μισθωτών, των αυτοαπασχολούμενων, των αγροτών και των δημοσίων υπαλλήλων και εισπράττονται από τις οικονομικές υπηρεσίες του κράτους.
- Οι ασφαλιστικές εισφορές πιστώνονται κάθε χρόνο στους ατομικούς λογαριασμούς και κεφαλαιοποιούνται με τεχνικό επιτόκιο που εξαρτάται από τη μέση αύξηση του ΑΕΠ και τη μεταβολή του εργαζόμενου πληθυσμού. Το συσσωρευόμενο κεφάλαιο είναι νοητό και δεν υπάρχουν αποθεματικά.
- Κάθε χρόνο οι ασφαλισμένοι λαμβάνουν επίσημη ενημέρωση για το ποσό του συσσωρευμένου ασφαλιστικού κεφαλαίου.
- Ο κρατικός προϋπολογισμός αναλαμβάνει την καταβολή των αναλογουσών εισφορών για τους ανέργους, την στρατιωτική θητεία, την ανατροφή τέκνων, κλπ.
- Το ποσοστό αναπλήρωσης αναμένεται να είναι 27-30% για πλήρη εργασιακό βίο.
- Το νέο σύστημα συντάξεων δύναται να συμπεριλάβει αυτόματους σταθεροποιητές (μοντέλα Ιταλίας ή Σουηδίας), ούτως ώστε η απαιτούμενη κρατική χρηματοδότηση να είναι μηδενική.

Νέο Ταμείο Επικουρικών Συντάξεων

- Το ένα και μοναδικό νέο ταμείο των επικουρικών συντάξεων είναι πλήρως κεφαλαιοποιημένο.

- Εισφορές 6% για όλους τους ασφαλισμένους (μισθωτούς, αυτοαπασχολούμενους, αγρότες και δημοσίους υπαλλήλους).
- Οι επικουρικές συντάξεις είναι καθορισμένων εισφορών. Κάθε ασφαλισμένος διαθέτει Ατομικό Λογαριασμό στον οποίο συσσωρεύεται το ασφαλιστικό κεφάλαιο, για την εξέλιξη του οποίου ενημερώνεται ετησίως.
- Το νέο σύστημα επικουρικών συντάξεων θα εκκινήσει εκ του μηδενός: Η υπαγωγή στην ασφάλιση και η έναρξη της κεφαλαιοποίησης θα ξεκινήσει με τη θέσπιση και λειτουργία του επικουρικού ταμείου και θα καλύπτει όλους τους εργαζόμενους.
- Το ποσοστό αναπλήρωσης για έναν πλήρη εργασιακό βίο, και με απόδοση των επενδύσεων των αποθεματικών στο 3%, αναμένεται να ανέρχεται στο 26%.
- Τα συσσωρευμένα αποθεματικά με απόδοση 3% κατά την πρώτη δεκαετία θα προσεγγίσουν τα €50 δις και μέχρι το 2060 θα έχουν ανέλθει στα €400 δις (περίπου το 55% του ΑΕΠ).
- Η επένδυση των αποθεματικών ανατίθεται αρχικά στην ΑΕΔΑΚ Ασφαλιστικών Οργανισμών, με στόχο τη δημιουργία εναλλακτικών διαχειριστών σε βάθος χρόνου.
- Δικαίωμα εθελοντικής απεμπλοκής (Contracting-out): Όσοι επιλέξουν να μην ενταχθούν στο παραπάνω επικουρικό ταμείο, θα πρέπει να συμμετέχουν υποχρεωτικά σε Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) με τουλάχιστον ισοδύναμη κάλυψη. Οι ασφαλισμένοι θα μπορούν να επιστρέψουν εάν το επιθυμούν στο δημόσιο σύστημα μεταφέροντας και τα αναλογούντα αποθεματικά. Ένα τέτοιο πλαίσιο θα δημιουργήσει συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ του δημόσιου και των ιδιωτικών ταμείων, με βάση την ποιότητα των υπηρεσιών και την απόδοση των επενδύσεων των αντίστοιχων φορέων.

Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης - ΤΕΑ

- Οργανώνονται προαιρετικά και χρηματοδοτούνται από τους ενδιαφερόμενους εργαζόμενους και εργοδότες (περιλαμβανόμενου και του Δημοσίου ως εργοδότη), με βάση το νομικό πλαίσιο του Ν. 3029/2002.
- Ένα ποσοστό εισφορών 4-5% (με χρηματοδότηση από τον εργοδότη

και τον εργαζόμενο) μπορεί να οδηγήσει σε ποσοστό αναπλήρωσης περίπου 20%.

- Ο κύριος σκοπός τους είναι η παροχή δυνατότητας **κλαδικής διαφοροποίησης των εργαζομένων** ως προς τις συνταξιοδοτικές παροχές.
- Δεν υπάγονται στην κοινωνική ασφάλιση για συντάξεις, αλλά σε τριμερή χρηματοοικονομική εποπτεία του κράτους (Υπουργείο Εργασίας – Εθνική Αναλογιστική Αρχή – Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) καθώς και στην Ευρωπαϊκή ασφαλιστική νομοθεσία για την εποπτεία των ταμείων συντάξεων (ΕΙΟΡΑ[3]).
- Τα Ταμεία Εφάπαξ μετατρέπονται υποχρεωτικά σε ΤΕΑ.
- Δίνεται η δυνατότητα σε εργαζόμενους σε μικρές επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους να συμμετέχουν σε Ανοιχτά Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, ώστε να συμπληρώνουν με δικά τους μέσα τη συνταξιοδοτική τους κάλυψη.

Η αναπτυξιακή ώθηση προκύπτει από πέντε κρίσιμα συστατικά που αλλάζουν τη λογική της διασύνδεσης συντάξεων και οικονομίας:

i. Άμεση έναρξη του συστήματος πολλαπλών πυλώνων για όλους κάτω των 45 ετών και ταχεία τόνωση της ανταποδοτικότητας στο νέο σύστημα.

ii. Μεγάλη μείωση εισφορών κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες με στόχο την ενίσχυση των κινήτρων και της ανταγωνιστικότητας.

iii. Εγγύηση για συνταξιούχους και όσους άρχισαν να εργάζονται προ του 1993, χωρίς όμως να επιμολύνεται το νέο σύστημα, μέσω της χρηματοδότησης του κληρονομικού κόστους από το κράτος.

iv. Έμφαση στην διαφάνεια και στη διαγενεακή δικαιοσύνη.

v. Το σύστημα ***δεν*** είναι δημοσιονομικά ουδέτερο. Το έλλειμμα συντάξεων που δημιουργείται μεσοπρόθεσμα, αντισταθμίζεται από τη μείωση της δαπάνης στο μέλλον. Αποτελεί δηλαδή επένδυση για τη θεμελίωση μίας νέας αναπτυξιακής τροχιάς.

3 European Insurance and Occupational Pensions Authority - Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Η απομάκρυνση από το παλιό σύστημα επιτρέπει την εκκίνηση ενός ενάρετου μακροοικονομικού κύκλου: Η μείωση εισφορών, του τιμωρητικού δηλαδή φόρου στην εργασία, η κινητικότητα στην αγορά εργασίας, και η συγκέντρωση υγιών επενδυτικών πόρων στον κεφαλαιοποιητικό πυλώνα θα ενισχύσουν σημαντικά την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα.

Το συνταξιοδοτικό σύστημα αποκτά τον χαρακτήρα εργαλείου για τον ατομικό προγραμματισμό ζωής.

Στη συνέχεια, εξετάζονται επιμέρους κρίσιμες πτυχές της πρότασης.

1. Ατομικοί λογαριασμοί στην κύρια σύνταξη

Η κύρια σύνταξη θα προκύπτει από το σύστημα της «νοητής κεφαλαιοποίησης» που εφαρμόστηκε αρχικά στη Σουηδία και την Ιταλία κατά τη δεκαετία του 1990 και έκτοτε επεκτείνεται ραγδαία. Οι εισφορές κάθε χρόνο πιστώνονται *λογιστικά* σε ατομικό λογαριασμό· τα χρήματα που συγκεντρώνονται διατίθενται για την πληρωμή *σημερινών* συντάξεων – το σύστημα λειτουργεί χωρίς αποθεματικά, είναι δηλαδή διανεμητικό. Ο λογαριασμός αυτός αυξάνεται με βάση ένα τεχνικό επιτόκιο που ισούται με τον ρυθμό αύξησης των συνολικών εισφορών – μιμείται δηλαδή τη λειτουργία ενός κεφαλαιοποιητικού συστήματος, λειτουργώντας ως εάν ο ασφαλισμένος να είναι μέτοχος της εθνικής παραγωγής.

Ο ασφαλισμένος θα μπορεί να συνταξιοδοτηθεί μετά τα 60 έτη ηλικίας, και η σύνταξή του θα επιμερίζει το ποσό που θα έχει συγκεντρωθεί στο προσδόκιμο ζωής.[4] Συνεπώς, ένα επιπλέον έτος εργασίας αυξάνει τη σύνταξη κατά τρείς τρόπους: Πιστώνεται άλλος ένας χρόνος εισφοράς· υπάρχει άλλος ένας χρόνος απόδοσης του σωρευμένου ποσού· επιμερίζεται το συνολικό ποσό σε ένα έτος λιγότερο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η απόφαση του χρόνου συνταξιοδότησης αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του καθενός· δεν απαιτούνται γενικά όρια ηλικίας.

4 Συνεπώς κατά μέσο όρο η ισόβια σύνταξη θα εξαντλεί το συγκεντρωμένο ποσό.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Διευκόλυνση του ατομικού προγραμματισμού μέσω της απόλυτης διαφάνειας. Το άτομο γνωρίζει ανά πάσα στιγμή το ποσό που έχει συσσωρευτεί στον ατομικό του λογαριασμό και άρα πόση σύνταξη θα δικαιούται, αλλά και τις επιπτώσεις πιθανών αποφάσεων (π.χ. επιμήκυνση της καριέρας, μερική απασχόληση). Καθώς το κράτος δεν αναμειγνύεται σε αποφάσεις όπως η ηλικία συνταξιοδότησης, εμπεδώνεται η πεποίθηση ότι η εισφορά δεν αποτελεί τιμωρητική φορολογία στην εργασία, καθώς οι συντάξεις είναι από τα δικά μας λεφτά.

Στο συλλογικό επίπεδο, η αλλαγή των κινήτρων θα συμβάλλει στον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής, την επιμήκυνση του εργασιακού βίου, την ενίσχυση της δυνατότητας μερικής απασχόλησης συνταξιούχων και την ευελιξία στην αγορά εργασίας.

Η επίδραση της αύξησης της μακροβιότητας μεταφέρεται αυτόματα στις συντάξεις μέσω του τεχνικού επιτοκίου και δεν απαιτεί πολιτικές αποφάσεις για αυξήσεις στα όρια ηλικίας.

2. Κεφαλαιοποίηση

Εκτός της κύριας σύνταξης, ο συνταξιούχος θα ασφαλίζεται συμπληρωματικά για μια νέα επικουρική σύνταξη, η οποία θα προκύπτει από την πίστωση σε κεφαλαιοποιητικό λογαριασμό εισφοράς 6%, αντίστοιχης δηλαδή με τη σημερινή επικουρική σύνταξη. Οι εισφορές συγκεντρώνονται σε ένα νέο λογαριασμό και επενδύονται σε ομόλογα και μετοχές. Ο λογαριασμός αποδίδει αναλόγως της πορείας των επενδύσεων, ενώ η σύνταξη επιμερίζεται στο προσδόκιμο ζωής.

Η θέσπιση κεφαλαιοποίησης είναι κρίσιμη αφού είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ της συνταξιοδοτικής μέριμνας και της πραγματικής οικονομίας. Σε αντίθεση με την κύρια σύνταξη που παραμένει στο διανεμητικό σύστημα, το κεφαλαιοποιητικό λειτουργεί μέσω άμεσης διασύνδεσης ανάμεσα στη σύνταξη και τις οικονομικές επιδόσεις: ταχεία ανάπτυξη σημαίνει υψηλότερη σύνταξη. Η ανταμοιβή αυτή έρχεται *εκ των υστέρων* – αφού προκύψει η ανάπτυξη – και δεν την υποθηκεύει όπως σήμερα. Ταυτόχρονα, προσφέρει μια νέα πηγή χρηματοδότησης για επενδύσεις. Ο πίνακας 1 καταδεικνύει ότι μετά από δέκα χρόνια λειτουργίας το νέο ταμείο θα έχει

αποθέματα ενός τετάρτου του ΑΕΠ, τα οποία θα επιτρέπουν τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης από εσωτερικούς πόρους και όχι αποκλειστικά από ξένες επενδύσεις.

Πίνακας 1: Εισφορές, Παροχές και Αποθεματικό νέου Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης - ΕΤΕΑ (εκατομμύρια ευρώ, % ΑΕΠ)

Νέο Ταμείο Κεφαλαιοποίησης ΕΤΕΑ						
	ΕΙΣΦΟΡΕΣ	ΠΑΡΟΧΕΣ	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ		ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ %ΑΕΠ	
Έτη λειτουργίας			Απόδοση 3%	Απόδοση 4%	Απόδοση 3%	Απόδοση 4%
1ο έτος	3.751	1	3.750	3.750	1,9	1,9
2020	3.752	14	15.543	15.777	7,5	7,7
2030	4.766	200	68.670	73.316	25,0	26,7
2040	6.585	1.410	149.214	168.085	37,5	42,2
2050	8.911	5.025	255.722	306.739	47,7	57,2
2060	12.120	11.131	371.500	483.484	51,3	66,7

Πηγή: Συντάξεις για Νέους σελ 123. Οι υπολογισμοί έγιναν για αρχή του συστήματος το 2017.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Διαμόρφωση μιας κουλτούρας αποταμίευσης για τη χρηματοδότηση της μακροβιότητας. Η σώρευση επενδυτικών κεφαλαίων ήδη μετά τα πρώτα 5 χρόνια θα αρχίσει να παράγει ορατά αποτελέσματα στη χρηματοδότηση επενδύσεων.

3. Το ύψος εισφορών και το ύψος σύνταξης

Στο προτεινόμενο σύστημα η συνολική σύνταξη προκύπτει ως άθροισμα ενός διανεμητικού και ενός κεφαλαιοποιητικού τμήματος. Για να αντληθούν τα οφέλη από την κεφαλαιοποίηση θα πρέπει να βρεθεί χώρος για τη νέα ασφάλιση, δηλαδή να περιοριστεί το μέγεθος της διανεμητικής σύνταξης. Αφού αυτή είναι πλήρως ανταποδοτική, αυτό υπαγορεύει αντίστοιχη μείωση του ποσοστού εισφοράς. Η πρόταση συνεπώς είναι να μειωθεί η εισφορά για κύρια ασφάλιση από 20% σε 10%.

Πίνακας 2: Ποσοστά αναπλήρωσης υφιστάμενου και προτεινόμενου συστήματος

	Υφιστάμενο σύστημα*		Πρόταση 3 πυλώνων			Σύνολο		
				Από Επικουρική			Πρόταση 3 πυλώνων	
Έτος	Από Κύρια	Από Επικουρική	Από Κύρια (με νοητή κεφαλαιοποίηση)	Εισφ. 6%	Εισφ. 10%	Υφιστάμενο σύστημα	Εισφ. 6%	Εισφ. 10%
2020	88%	12%	88%	2%	2%	99%	90%	90%
2030	87%	11%	83%	6%	9%	98%	89%	92%
2040	81%	9%	59%	12%	19%	91%	71%	83%
2050	77%	8%	33%	19%	30%	85%	51%	63%
2060	74%	8%	27%	23%	39%	82%	50%	69%

ΝΤΣ, σελ 183, Οι υπολογισμοί έγιναν για αρχή του συστήματος το 2017.

* Για 40 χρόνια εργασίας, σύνταξη στα 67, αύξηση μισθών 0,5%, ράντα για 15,6 χρόνια. Δεν περιλαμβάνονται περικοπές του Ν. 4387/2016, ούτε η ρήτρα μηδενικού ελλείμματος στις επικουρικές. Υφιστάμενο σύστημα βάσει της προβολής 2015. Στην μεταβατική περίοδο καταβάλλεται σύνταξη αναλογική των ετών ασφάλισης.

Η συνολική σύνταξη που θα δικαιούται ο ασφαλισμένος προκύπτει ως συνάρτηση του ύψους της εισφοράς και της μέσης απόδοσης που συνδέεται με την ανάπτυξη της οικονομίας. Με βάση τις υφιστάμενες αναιμικές μακροοικονομικές επιδόσεις (Πίνακας 2), στην πλήρη ωρίμανση του συστήματος, περί το 2050,[5] τα δύο τμήματα αναμένεται να είναι ισόποσα, αποδίδοντας συνολική αναπλήρωση περί το 50% του τελικού εισοδήματος – δηλαδή περίπου στο επίπεδο των άλλων ευρωπαϊκών συστημάτων. Υψηλότερη αναπλήρωση μπορεί να προκύπτει μέσω εθελοντικών εισφορών του τρίτου προαιρετικού πυλώνα, ή μέσω υψηλότερης εισφοράς για κεφαλαιοποίηση (π.χ. αν μέρος της μείωσης της εισφοράς της κύριας σύνταξης διοχετευτεί στον δεύτερο πυλώνα). Με εισφορά 10% (αντί 6%), η συνολική αναπλήρωση φτάνει το 70%. Σημειώνεται ότι η αναπλήρωση του υφιστάμενου συστήματος για τα μέσα εισοδήματα είναι σήμερα περί το 80%.[6]

5 Η ωρίμανση υπονοεί ότι το σύνολο της εργασιακής ζωής έχει διανυθεί στο νέο σύστημα.
6 Μια σημαντική διαφορά είναι ότι το προτεινόμενο σύστημα δεν έχει το πλαφόν των €2000.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Ενίσχυση της δυνατότητας ατομικού προγραμματισμού, τόσο για το σύνολο των συνταξιούχων, όσο – ιδίως – για άτομα με μη τυπικές επαγγελματικές διαδρομές.

Δυνατότητα «προικοδότησης» με συνταξιοδοτικά κεφάλαια από επαγγελματικά συστήματα εξωτερικού, πράγμα που διευκολύνει τον επαναπατρισμό Ελλήνων που μετανάστευσαν κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Η ρευστοποίηση ακινήτων μέσω αντίστροφων στεγαστικών δανείων (reverse mortgages) αντιμετωπίζει το κοινό πρόβλημα των χαμηλών συντάξεων ατόμων με εκτενή ακίνητη περιουσία.

Βελτίωση των κινήτρων και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας από τη μείωση του συνολικού μη μισθολογικού κόστους, αλλά από την αίσθηση του «ανήκειν» της κεφαλαιοποιητικής σύνταξης.

3. Μεταφορά της προστασίας των χαμηλών εισοδημάτων εκτός συστήματος συντάξεων

Η πρόταση μεταφέρει την προστασία των συνταξιούχων με χαμηλό εισόδημα εκτός συστήματος συντάξεων, καθώς τον ρόλο της ανεξάρτητης από εισφορές εθνικής σύνταξης και του ΕΚΑΣ αναλαμβάνει το κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης, όπως για όλους τους πολίτες. Για περιόδους γονικής άδειας, ανεργίας και άλλων κοινωνικών προβλημάτων, προβλέπεται πίστωση των εισφορών σε προσωπικούς λογαριασμούς.

Η σημερινή κυριαρχία των χαμηλοσυνταξιούχων είναι παθογένεια που οφείλεται σε κίνητρα του παλαιού συστήματος που οδηγούσαν σε εισφοροδιαφυγή και σε λίγα χρόνια ασφάλισης. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2010 το 70% των συνταξιούχων του ΙΚΑ λάμβαναν την κατώτατη σύνταξη (Τήνιος 2010).

Εκτιμώμενη επίδραση:

Τόνωση κινήτρων για πληρωμή εισφορών και αποφυγή εισφοροδιαφυγής.

Ο δημοσιονομικός χώρος που θα δημιουργηθεί σε συνδυασμό με τα νέα εργαλεία (πίστωση εισφορών, εγγυήσεις) θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που προκύπτουν από ανισότητες πρόσβασης στην κοινωνική προστασία από τα όλο και κοινότερα φαινόμενα όπως η μερική απασχόληση, η περιστασιακή εργασία ή η οικονομία διαμοιρασμού (gig economy).

4. Μετριασμός και επιμερισμός του κληρονομικού βάρους

Κάθε αλλαγή συστήματος δημιουργεί ένα κληρονομικό βάρος από τις παλαιές συντάξεις και τους εργαζόμενους που βρίσκονται κοντά ή κάτω από το χρονολογικό κατώφλι εφαρμογής του νέου συστήματος.

Δεδομένου του ότι η προτεινόμενη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση στοχεύει πρωτίστως σε ένα βιώσιμο και αποδοτικό σύστημα για τους νέους, έχει κρίσιμη σημασία το νέο σύστημα να μην αναλάβει βάρη χρηματοδότησης των υποχρεώσεων του παλαιού, αλλά και να μετακινηθεί η επιβάρυνση της χρηματοδότησης από την εργασία σε άλλα φορολογικά αντικείμενα. Προς τούτο προτείνεται η αυτόνομη αντιμετώπιση του κληρονομικού κόστους, εκτός του πλαισίου του νέου συστήματος.

Το γεγονός ότι η πολυπληθής γενιά του Πολυτεχνείου συνταξιοδοτήθηκε με γενναιόδωρες για τα δεδομένα της οικονομίας ρυθμίσεις δημιουργεί δημοσιονομικό βάρος για τις επόμενες δεκαετίες. Το βάρος αυτό φαίνεται στις προβολές του ελλείμματος κύριας ασφάλισης, όπου εμφανίζονται τόσο το κόστος κληρονομιάς όσο και οι νέες ρυθμίσεις (Διάγραμμα 1) και το οποίο θα διαρκέσει τουλάχιστον ως το 2040. Οι προβολές της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής (ΕΑΑ) του 2015 αντιστοιχούν στο σύστημα όπως ήταν το 2014, και αυτές του 2018 προσθέτουν τις αλλαγές του τρίτου Μνημονίου (μαζί με την κατάργηση της προσωπικής διαφοράς, η οποία τελικά αναβλήθηκε). Συγκρινόμενες με τις δύο προβολές του παλαιού συστήματος, η πρόταση σκόπιμα διατηρεί γενναιοδωρία για το κληρονομικό κόστος: σύμφωνα με αυτή οι παλιοί ασφαλισμένοι θα εισπράττουν μείγμα παλαιών και

νέων συντάξεων αναλόγως των ετών ασφάλισης στο καθένα.[7] Καθώς όμως οι ρυθμίσεις του νέου συστήματος είναι αυστηρότερες, αναμένεται ταχεία αποκλιμάκωση των ελλειμμάτων όταν το κόστος κληρονομίας αρχίζει να εκλείπει.

Διάγραμμα 1: Ελλείμματα κύριας σύνταξης της Πρότασης των 3 Πυλώνων και των προβολών ΕΑΑ 2015 και 2018

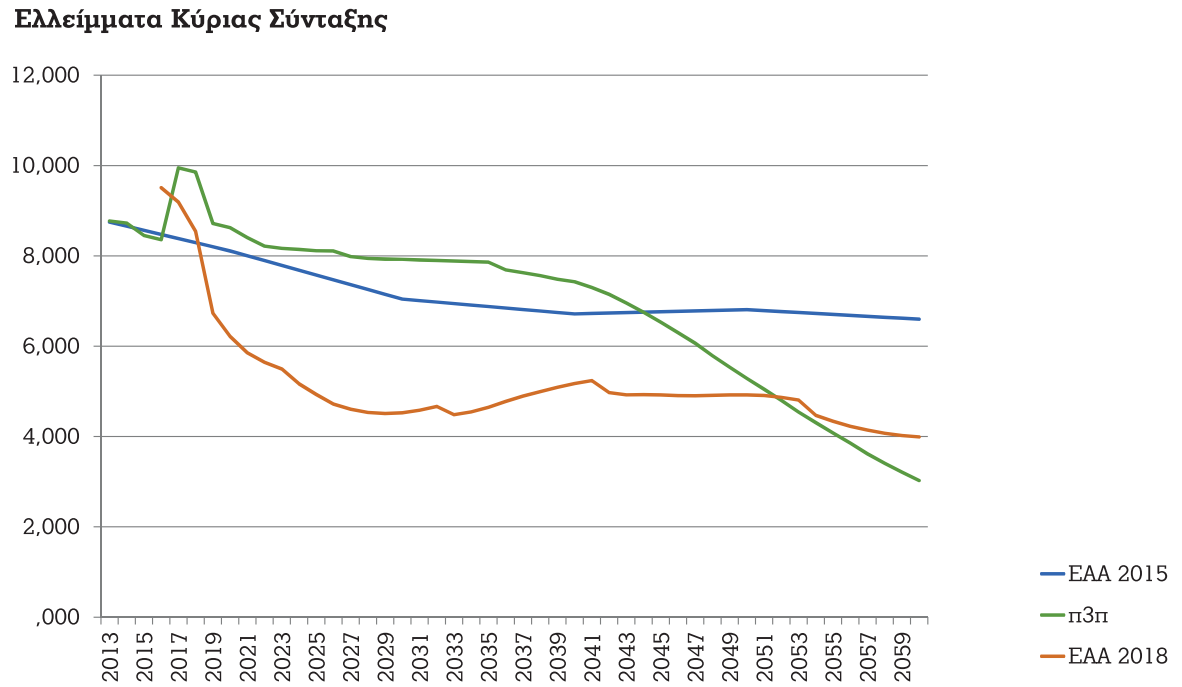

Πηγή: ΝΤΣ 2018 σελ 127

Η έκταση του κληρονομικού κόστους, αν και θα έπρεπε να εξεταστεί ανεξάρτητα από το νέο ασφαλιστικό, είναι καθοριστική για τη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Για τον λόγο αυτό, οφείλει να αποτελέσει ξεχωριστό αντικείμενο και να μην συμψηφιστεί με άλλα ζητήματα.

Έτσι, η πρόταση προβλέπει μια περίοδο περισυλλογής και αποφάσεων, διάρκειας τουλάχιστον 6 μηνών, προκειμένου να υπολογιστεί αξιόπιστα το συνολικό μέγεθος και το πώς αυτό μεταβάλλεται ως αποτέλεσμα πολιτικών πρωτοβουλιών. Η πληροφόρηση αυτή (που σήμερα δεν υπάρχει) θα επιτρέψει αποφάσεις για την έκταση του κληρονομικού κόστους το οποίο πρέπει να τύχει εγγύησης.

7 Η μεταβατική λύση ανάμειξης παλαιάς και νέας σύνταξης είχε προκριθεί το 2010 αλλά δεν εφαρμόστηκε.

Η παρούσα πρόταση έχει ως πρώτη προσέγγιση μια γενναιόδωρη στάση ως προς το κληρονομικό κόστος: Με τον αναλογικό υπολογισμό παλαιάς και νέας σύνταξης όλα τα υπεσχημένα δικαιώματα του παλαιού συστήματος διατηρούνται. Το κόστος που υπολογίστηκε αποτελεί την οροφή της επιβάρυνσης, και έτσι διευκολύνει την αξιολόγηση της πρότασης, αφού όλες οι παρεμβάσεις συντείνουν στον περιορισμό του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού κόστους. Συγκεκριμένα, η επιβάρυνση μετριάζεται μέσω δύο πεδίων επιλογών που πρέπει να διερευνηθούν:

Πρώτον, η έκταση των εγγυήσεων, δηλαδή η έκταση των επιπλέον δικαιωμάτων τα οποία η κοινωνία οφείλει να χορηγήσει στην παλαιότερη γενεά σε σχέση με τους νεότερους. Ο νόμος Κατρούγκαλου τα εκμηδένισε, εφαρμόζοντας τους κανόνες των νέων συνταξιούχων στους παλαιούς μέσω του υπολογισμού και της κατάργησης της «προσωπικής διαφοράς». Η αναίρεση αυτής της απόφασης τον Δεκέμβριο 2018 ανέβαλε την εφαρμογή της, χωρίς όμως να αναστείλει την κεντρική ιδέα ότι οι συντάξεις πρέπει να προσαρμοστούν στο ποσό που προκύπτει από τις νέες ρυθμίσεις.[8] Όσο δεν κλείνει το θέμα οριστικά, οι συνταξιούχοι θα παραμένουν όμηροι των μελλοντικών κυβερνήσεων.

Στην κατεύθυνση αυτή είναι αναγκαία μια ανοικτή συζήτηση για την κατανομή των βαρών της κρίσης μεταξύ των γενεών. Όσο δεν διεξάγεται η συζήτηση αυτή, τόσο θα συσσωρεύονται βάρη στη νέα γενιά και τόσο θα υποσκάπτεται η ανάπτυξη. Μια σειρά από στοχευμένα μέτρα μπορούν να περιορίσουν το κληρονομικό κόστος, όπως:

- Η αυστηροποίηση των ρυθμίσεων για τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.
- Η ενθάρρυνση της επανένταξης των πρόωρα συνταξιοδοτηθέντων στην αγορά εργασίας με θετικά κίνητρα (προσαύξηση σύνταξης, αλλαγή της εργασιακής νομοθεσίας) ή αντικίνητρα (εισφορά στη σύνταξη μέχρι την συμπλήρωση των 67). Το 2017, το 4,7% του ΑΕΠ διατέθηκε σε συντάξεις σε άτομα κάτω των 67 ετών.[9]
- Κίνητρα για εργασία συνταξιούχων άνω των 67. Η νομοθεσία πρέπει να ενθαρρύνει την ενεργό γήρανση και να μην την τιμωρεί όπως συμβαίνει σήμερα.

8 Η ρύθμιση αυτή ήταν απαραίτητη για να παρακαμφθεί η αντισυνταγματικότητα των περικοπών 2012-2015. Η διαδικασία του Νόμου Κατρούγκαλου αναγνωρίζει και επικυρώνει τις παλαιότερες περικοπές – θέτοντας ως το σημείο αναφοράς τις συντάξεις όπως καταβάλλονται σήμερα.

9 ΝΤΣ, σελ. 67.

Δεύτερον, λύσεις χρηματοδότησης του κληρονομικού κόστους, όπως η αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών ταμείων. Εναλλακτικά, η εφαρμογή του νέου συστήματος μπορεί να επιταχυνθεί (αλλά και να μεταφερθεί τμήμα του κληρονομικού κόστους στο μέλλον, εξομαλύνοντας το δημοσιονομικό πρόβλημα), με την πίστωση στους κεφαλαιοποιητικούς λογαριασμούς ειδικών κρατικών «ομολόγων αναγνώρισης» που αντιστοιχούν σε εισφορές που καταβλήθηκαν στο παλαιό σύστημα.[10] Τέλος, στη χρηματοδότηση του κληρονομικού κόστους θα συμμετέχει η ιδιωτική πρωτοβουλία μέσω των φορολογικών κινήτρων για συμμετοχή σε εθελοντικά προγράμματα σύνταξης .[11]

Αντιθέτως, η μερική, σταδιακή ή καθυστερημένη εφαρμογή της μεταρρύθμισης - που θα εξασφάλιζε περισσότερους πόρους για τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση παλαιών συντάξεων - δεν συνιστάται καθώς θα προκαλούσε δύο κρίσιμες παρενέργειες:

- Η αναβολή ή ο μετριασμός των αλλαγών συνεπάγεται αντίστοιχη αναβολή ή μετριασμό και των οφελών, με κίνδυνο την ολική ακύρωση της μεταρρύθμισης.
- Υψηλότερες εισφορές σε ένα αυστηρά ανταποδοτικό σύστημα σήμερα συνεπάγονται υψηλότερες συντάξεις στο μέλλον και άρα μεγαλύτερο δημοσιονομικό βάρος. Η ανατροπή του ανταποδοτικού χαρακτήρα του νέου συστήματος θα αναιρούσε το κεντρικό πλεονέκτημα της μεταρρύθμισης.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Η ξεχωριστή χρηματοδότηση του κληρονομικού κόστους προάγει την διαγενεακή δικαιοσύνη και φέρνει διαφάνεια στις συνταξιοδοτικές επιβαρύνσεις. Η ανάδειξη του πραγματικού μεγέθους του κληρονομικού κόστους αποτελεί προϋπόθεση για τον περιορισμό του μέσω δράσεων όπως ο εξορθολογισμός των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, τα κίνητρα για εργασία συνταξιούχων, αλλά και λύσεις μερικής χρηματοδότησης μέσω της αξιοποίησης της περιουσίας των ταμείων, ομολόγων αναγνώρισης ή φορολογικών κινήτρων.

10 Τα ομόλογα αναγνώρισης αντιμετωπίζουν την «διπλή επιβάρυνση» όταν επιχειρείται μετάβαση από διανεμητικό σε κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Χρηματοδοτούν το τμήμα του «αφανούς χρέους» το οποίο αποκαλύπτεται από την μεταρρύθμιση. Βλ. Παναγέας και Τήνιος 2017.

11 Τα κίνητρα θα αξιοποιηθούν από υψηλοσυνταξιούχους στους οποίους αντιστοιχεί το μεγαλύτερο τμήμα του κληρονομικού κόστους.

5. Διαχείριση του συστήματος

Αναγκαίος όρος της επιτυχίας της πρότασης είναι η τάχιστη εφαρμογή της, ούτως ώστε η σώρευση αποθεματικών να αρχίσει εντός ενός έτους. Άρα, σκόπιμα αποφεύγονται σημεία που απαιτούν μεγάλη προεργασία ή που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε χρονοβόρες, ιδεολογικού τύπου συζητήσεις. Στην κατεύθυνση αυτή, προτείνεται:

- Σε ό,τι αφορά τον δεύτερο και τρίτο πυλώνα των επαγγελματικών συντάξεων, η διατήρηση της υποχρεωτικής καταβολής εισφορών 6%. Προβλέπεται ακόμη η αδυναμία πρόσβασης στις αποταμιεύσεις πριν μια ελάχιστη ηλικία συνταξιοδότησης, με δυνατότητα απεγκλωβισμού μόνο για τη συμμετοχή σε προϋπάρχον επαγγελματικό ταμείο. Παράλληλα θα υπάρχει η δυνατότητα επιπλέον καταβολής εισφορών (ως 4%) σε επαγγελματικά ταμεία, ορισμένα από τα οποία θα είναι μετεξέλιξη των παλαιών ταμείων πρόνοιας. Ο περιορισμός των επιλογών και της δυνατότητας μετακίνησης θα μειώσει το κόστος διαχείρισης και το κόστος ενεργειών προώθησης και μάρκετινγκ, ενώ θα προσφέρει ένα σχετικά γνώριμο τοπίο στους ασφαλισμένους.
- Η διαχείριση των αποθεματικών του συστήματος αρχικά από κρατική ΑΕΔΑΚ, κυρίως για να αποφευχθεί η κατηγορία της παράδοσης της ασφάλισης σε «συμφέροντα». Η επιλογή αυτή επιτρέπει την σταδιακή εισαγωγή εναλλακτικών διαχειριστών μετά την πάροδο πενταετίας.[12]
- Η συλλογή των εισφορών από τις ΔΟΥ, παράλληλα με τον ΦΠΑ και τον Φόρο Εισοδήματος, εξέλιξη που θα επιτρέψει την κατάργηση του ειδικού μηχανισμού είσπραξης των Ταμείων και την αποδέσμευση προσωπικού. Για να αποδώσει το μέτρο, θα πρέπει να υπάρχει συντονισμός και με την είσπραξη των εισφορών υγείας.
- Η ενιαία φορολογική αντιμετώπιση των εισφορών που κατευθύνονται σε διαφορετικούς πυλώνες, με την επέκταση φοροαπαλλαγών στην επαγγελματική και ατομική ασφάλιση που θα μετακινήσει το φορολογικό σύστημα προς τη μη φορολόγηση της αποταμίευσης.

12 Ασφαλιστικές εταιρείες θα μπορούν να αξιοποιήσουν την εμπειρία τους στη συλλογή και διαχείριση μικρών ασφαλίστρων (χώρος μικρών επιχειρήσεων).

Εκτιμώμενη επίδραση:

Επιτάχυνση της εφαρμογής της μεταρρύθμισης και αντιμετώπιση πιθανών εμποδίων σ' αυτήν. Διασφάλιση της δυνατότητας περαιτέρω εξέλιξης και ανάπτυξης του τομέα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

6. Θεσμοί και διοίκηση

Η υλοποίηση της προτεινόμενης μεταρρύθμισης απαιτεί μηχανισμούς στα πεδία της διοίκησης, της παρακολούθησης της τρέχουσας λειτουργίας και της εποπτείας των επαγγελματικών συντάξεων.

Ενώ ο ΕΦΚΑ λειτουργεί ως ενιαίο ταμείο από το 2017 και η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί την εποπτεία της επαγγελματικής ασφάλισης από το 2013, είναι άγνωστο κατά πόσον θα μπορούμε να βασιστούμε στην υφιστάμενη προεργασία. Η σημερινή εικόνα του ΕΦΚΑ προσιδιάζει μάλλον με συνασπισμό παλαιών ταμείων και διατήρηση των παλαιών διαδικασιών και όχι με ενιαία λειτουργία. Ενώ ο ΕΦΚΑ θα έπρεπε να παράγει εξοικονομήσεις με οικονομίες κλίμακος, συμβαίνει το αντίθετο καθώς αναφέρονται εκτεταμένες ελλείψεις προσωπικού και μεγάλες καθυστερήσεις σε διαδικασίες όπως η έκδοση συντάξεων.

Είναι προς τούτο επιτακτική η περαιτέρω απλούστευση των διαδικασιών με την ουσιαστική ενοποίηση της λειτουργίας των επιμέρους ταμείων και η ανάθεση μέρους αυτών των διαδικασιών στον ιδιωτικό τομέα.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Η απλούστευση των διαδικασιών στην κοινωνική ασφάλιση και η ανάθεση τμήματός τους στον ιδιωτικό τομέα θα μειώσει το κόστος λειτουργίας και θα βελτιώσει την εξυπηρέτηση του πολίτη. Παράλληλα, αποτελεί και την πλέον ρεαλιστική προοπτική μείωσης των δημοσίων δαπανών. Άρα αποτελεί μια ελπίδα να λυθεί η δημοσιονομική εξίσωση μειώνοντας δαπάνες και όχι μόνο αυξάνοντας φόρους.

7. Προϋποθέσεις απομάκρυνσης από τον πατερναλισμό

Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση ανατρέπει τον πατερναλισμό που χαρακτήριζε μέχρι σήμερα το συνταξιοδοτικό σύστημα, καθώς αντί το κράτος να αποφασίζει για όλους, η πρωτοβουλία επιστρέφει στο άτομο. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι αναγκαίες οι παρακάτω συμπληρωματικές δράσεις:[13]

- Καταπολέμηση του οικονομικού αναλφαβητισμού: Ο ατομικός προγραμματισμός ζωής προϋποθέτει τη λειτουργική κατανόηση βασικών οικονομικών εννοιών όπως ο ανατοκισμός και η μετατροπή ενός αποταμιευτικού κεφαλαίου σε ισόβια πληρωμή. Το δίδαγμα από πολλές άλλες χώρες είναι ότι σύνθετα ασφαλιστικά προϊόντα πρέπει να σχεδιαστούν προσεκτικά, «σπρώχνοντας» έμμεσα τις ορθές επιλογές.
- Καταπολέμηση ηλικιοφοβίας: Αντί να ενθαρρύνεται σήμερα η ενεργός γήρανση, στην πράξη αποθαρρύνεται η συμμετοχή στην εργασιακή και κοινωνική ζωή των ηλικιωμένων και συνταξιούχων. Η προκατάληψη απέναντι στους μεγαλύτερους σε ηλικία επηρεάζει την πολιτική συντάξεων και εργασίας και πρέπει να αντιμετωπιστεί θαρραλέα.
- Διεύρυνση ανταγωνισμού στον χρηματοπιστωτικό τομέα: Η λειτουργία ενός νέου τομέα συντάξεων και διαχείρισης αποθεματικών απαιτεί χρηματοοικονομική δεινότητα, στην οποία η Ελλάδα υστερεί. Για παράδειγμα, σήμερα η δυνατότητα μετατροπής αποθέματος σε ισόβια πληρωμή είναι δυσεύρετη και ακριβή. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας πρέπει να ενστερνιστεί τη μεταρρύθμιση και να την στηρίξει έμπρακτα.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Ενίσχυση της δυνατότητας επιλογής των πολιτών, της εμπιστοσύνης απέναντι στους θεσμούς και ωρίμανση της ελληνικής κοινωνίας.

13 Βλ. Παναγέας και Τήνιος 2017

8. Εκπόνηση νέας αξιόπιστης προβολής

Προϋπόθεση της επιτυχούς μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος είναι η αξιόπιστη αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και η ποσοτικοποίηση των προτάσεων και των εναλλακτικών λύσεων μετριασμού του κληρονομικού κόστους. Προς τούτο προτείνεται η ανάθεση της σχετικής μελέτης σε διεθνή οίκο και η δημοσίευση των αποτελεσμάτων εντός εξαμήνου.

Η πρόταση που διατυπώνεται στο βιβλίο Συντάξεις για Νέους, βασίζεται στην προσαρμογή της τελευταίας διαθέσιμης επίσημης προβολής του 2015. Έκτοτε έχουν δημοσιευτεί προβολές το 2018 που έχουν ήδη καταστεί ανεπίκαιρες από την αναίρεση της κατάργησης της προσωπικής διαφοράς. Πέραν αυτού, οι προβολές του 2018 αποτυπώνουν ιδιαίτερα δυσεξήγητες τάσεις. Για παράδειγμα, όπως καταδεικνύεται στον Πίνακα 3, για το διάστημα 2018-2020, δηλαδή μέσα σε μόλις δύο χρόνια, προβλέπεται κατακόρυφη πτώση της δαπάνης συντάξεων της τάξης του 4% του ΑΕΠ, ενώ προστίθενται 300 χιλιάδες ενεργοί ασφαλισμένοι, χωρίς να αναφέρεται πώς θα επιτευχθεί αυτό: η κρατική επιχορήγηση από 10,4% του ΑΕΠ μειώνεται στο 6,3%, ως δια μαγείας, χωρίς εμφανές μέτρο.

Η ανάγκη συνεπώς μιας αξιόπιστης προβολής και ποσοτικοποίησης είναι επιτακτική, ιδιαίτερα καθώς η όποια μεταρρύθμιση θα πρέπει να εδραιωθεί στην συναίνεση, η οποία είναι αδύνατη αν η εγκυρότητα των στοιχείων είναι αμφισβητήσιμη.

Πίνακας 5: Προβολές συντάξεων 2018: Επίλυση προβλημάτων ως δια μαγείας

ΠΡΟΒΟΛΕΣ AWG 2018	2016	2020	2030
Συντάξεις (%ΑΕΠ)	17,3	13,4	12,0
Κρατική επιχορήγηση (%ΑΕΠ)	10,4	6,3	4,5
Ασφαλισμένοι (000ς)	4,519	4,834	4,906

Πηγή ΝΤΣ σελ 185

Εκτιμώμενη επίδραση:

Αξιόπιστος προγραμματισμός. Εδραίωση των αλλαγών σε βάση συναίνεσης. Αποφυγή μελλοντικών δικαστικών ανατροπών.

Συμπέρασμα:
Γιατί χρειάζεται μια νέα αρχή;

Η πρόταση που αναλύθηκε στις προηγούμενες σελίδες αλλάζει την φιλοσοφία των συντάξεων εγκαταλείποντας τον πατερναλισμό του κράτους. Εξασφαλίζει μια νέα βιώσιμη ισορροπία, δημιουργώντας τον απαιτούμενο χώρο για τη διασφάλιση της καταβολής συντάξεων στο μέλλον και επιτρέποντας έτσι τον ασφαλή προγραμματισμό ζωής των νέων ανθρώπων.

Η πρόταση για μια νέα αρχή στο συνταξιοδοτικό σύστημα εστιάζει στην άντληση κοινωνικών οφελών από πέντε πηγές:

- Προστασία συντάξεων και αξιοπιστία στις ασφαλιστικές δεσμεύσεις: Η καταβολή εισφοράς 16% (έναντι 26%) οδηγεί σε αναπλήρωση εισοδήματος 50%, μέσω πλήρους ανταποδοτικότητας, εξέλιξη που θα εμφανίσει χειροπιαστές αλλαγές στην καθημερινότητα των νέων ασφαλισμένων ήδη από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας.
- Βιώσιμη και σταθερή δημόσια χρηματοδότηση: Το νέο σύστημα δεν επιδοτείται από το κράτος παρά μόνο για κόστη που αφορούν το παρελθόν.
- Βοήθεια στην αναδιάρθρωση του εθνικού χρέους: Το αφανές χρέος μειώνεται, ενώ έρχεται στην επιφάνεια ένα σημαντικό τμήμα του που αντιστοιχεί στις κεφαλαιοποιητικές συντάξεις.
- Νέα στάση απέναντι στην αποταμίευση: Η ανταποδοτικότητα και τα ισχυρά κίνητρα μαζί με τους νέους αποταμιευτικούς λογαριασμούς θα δημιουργήσουν μια νέα εγχώρια δεξαμενή πόρων για επενδύσεις.
- Αναπτυξιακή ώθηση: Η μείωση των εισφορών θα τονώσει την ανταγωνιστικότητα, με κύριο αποδέκτη τις εξαγωγές. Το αποθεματικό κεφάλαιο θα δημιουργήσει νέο χρηματοπιστωτικό αντικείμενο, που με τη σειρά του θα ενισχύσει τις επενδύσεις.

Μια συνήθης αντίρρηση σε κάθε μεταρρύθμιση είναι ότι η αλλαγή ενοχλεί επειδή ανατρέπει γνώριμες καταστάσεις. Έτσι συνήθως προτιμάται η συνέχεια και μακροχρόνιες μεταβατικές περίοδοι αντί της ρήξης. Όμως, στις συντάξεις πρέπει να συμβεί το αντίθετο: Όταν το παλιό σύστημα έχει χάσει την αξιοπιστία του, τότε το γνώριμο καθίσταται τοξικό. Αν επιθυμούμε οι συντάξεις από εστία προβλημάτων να μετατραπούν σε πηγή λύσεων, τότε πρέπει οπωσδήποτε να αλλάξουν - και μάλιστα ριζικά.

Ο Πλάτων Τήνιος είναι Καθηγητής Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Το ΚΕΦίΜ και ο κ. Τήνιος ευχαριστούν θερμά όλες και όλους όσοι με τη συμμετοχή τους στα workshop που πραγματοποιήθηκαν κατά την προετοιμασία της ανά χείρας μελέτης την εμπλούτισαν διατυπώνοντας επιμέρους προτάσεις πολιτικής και άκρως εποικοδομητική κριτική.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Economic Policy Committee (EPC) (2018): ***The 2018 Ageing Report Economic & Budgetary Projections for the 28 EU Member States (2016-2070),*** European Economy, Institutional Paper 079 | May 2018, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip079_en.pdf

Nektarios,M. and P. Tinios, 2019, Pension Reciprocity and the Greek crisis: Exploring a way out of the impasse, Chapter in R. Holzmann and E. Palmer (eds) Notional Defined contribution Pensions III, World bank, (accepted)

Παναγέας,Σ. και Π. Τήνιος , (2017).: Συντάξεις: Φρένο στον Κατήφορο, στο Δημήτρης Βαγιανός, Νικος Βέττας, Κώστας Μεγήρ, Χριστόφορος Πισσαρίδης, (επιμ), ***Πέρα από τη λιτότητα. Για μια νέα δυναμική στην ελληνική οικονομία***, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο. σελ 499-562.

Tinios, P. (2015) "Off-the-Shelf Reforms" and their blind spots: Pensions in post-memorandum Greece, in R. Gerodimos and G. Karyotis (eds) 2014, ***The Politics of Extreme Austerity: Greece beyond the crisis.***, Palgrave., pp 66-76

Γιαννίτσης, Τ. 2016, Το ασφαλιστικό και η Κρίση, Πόλις.

διαΝΕΟσις 2018 (Ν. Χριστοδουλάκης, Μ. Νεκτάριος και Χ. Θεοχάρης) Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας. Πώς η Μείωση Φόρων, Εισφορών και Πλεονάσματος Οδηγεί σε Ανάπτυξη, Απασχόληση και Βιώσιμο χρέος, Φεβρουάριος 2018, Athens, https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2018/02/Drakoi_Upd120218.pdf (In Greek).

Επιτροπή Σπράου, (Επιτροπή για την Εξέταση της Μακροπρόθεσμης Οικονομικής Πολιτικής), (1997): Οικονομία και Συντάξεις: Συνεισφορά στον Κοινωνικό Διάλογο, ("Έκθεση Σπράου"), Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα.

Ζαμπέλης, Π. (1998): ***Για ένα Νέο Μοντέλο Κοινωνικής Ασφάλισης***, Ασφαλιστικό Μάρκετινγκ και Πωλήσεις (Ιούνιος), σ. 33-37, Αθήνα.

Καραβίτης,Ν. 2001, Συντάξεις: πέρα από τον πρώτο πυλώνα, ΙΟΒΕ,

ΝΔ 2018 , ομιλία Προέδρου στην ΔΕΘ, 15/9/2018, https://goo.gl/BMa1LB

Νεκτάριος,Μ. (1996): Κοινωνική Ασφάλιση: Προτάσεις για μια Συνολική Μεταρρύθμιση εκδόσεις FORUM, Αθήνα.

Νεκτάριος,Μ. 2008, ***Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση με συναίνεση και διαφάνεια***, Παπαζήσης, Αθήνα.

Νεκτάριος, Μ., Π.Τήνιος και Γ.Συμεωνίδης 2018, Συντάξεις για νέους. Ένα αναπτυξιακό σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, Παπαζήσης

Νεκτάριος, Μ. και Π.Τήνιος, 2019, Συντάξεις: Οι Σχολές Σικάγου***, Αθηνών και Πειραιώς σε αναζήτηση διαλόγου***, Καθημερινή, 6 Φεβρουαρίου 2019, https://goo.gl/g2VVS4

Ξαφά,Μ. και Τήνιος, Π. (2014): Τι επιλέγουμε στο ασφαλιστικό; Μονόδρομος απαξίωσης ή μια θαρραλέα νέα αρχή; σελ. 11-15, ***Athens Review of Books***, Αθήνα, Μάιος http://athensreviewofbooks.com/?p=1086

Τήνιος, Π. (2010): ***Ασφαλιστικό: Μια μέθοδος ανάγνωσης***, Κριτική, Αθήνα.

Τήνιος,Π.(1995): Πώς θα πληρωθούν οι συντάξεις; Μία νέα πρόταση για το ασφαλιστικό ***Κοινωνία, Οικονομία και Υγεία***, 4, σελ. 97-106.

Τήνιος,Π. (2017): Συντάξεις, Σειρά Μικρές Εισαγωγές, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Αθήνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:
Η προϊστορία των τριών πυλώνων και πλαίσιο αναζήτησης

Η επί δεκαετίες επίμονη αποτυχία των συνταξιοδοτικών αλλαγών και ο εγκλωβισμός στα ίδια αδιέξοδα οφείλεται σε ελλείψεις στην «τεχνολογία των μεταρρυθμίσεων»:[14] Οι αποτυχίες ποτέ δεν υποβλήθηκαν στην βάσανο της αξιολόγησης. Έχει σημασία συνεπώς να αναζητηθεί η προϊστορία των προτάσεων εισαγωγής κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στις συντάξεις.

Παλαιότερα, οι προτάσεις εξαντλούνταν σε καταλόγους παραμετρικών αλλαγών – επί μέρους αλλαγών στις λεπτομέρειες, διατηρώντας τη λογική του συστήματος. Η εισαγωγή κεφαλαιοποιητικών συστατικών ήταν τότε το μόνο στοιχείο που άλλαζε τη λογική των συντάξεων, εξασφαλίζοντας παράλληλα την είσοδο νέων παικτών στην πολιτική οικονομία. Οι προτάσεις πολλαπλών πυλώνων ήταν οι μόνες που θεράπευαν βλαπτικές νοοτροπίες.

Συγκροτημένες προτάσεις εισαγωγής κεφαλαιοποίησης κατατέθηκαν από τα μέσα της δεκαετίας του 1990. Ο Νεκτάριος (1996) εντοπίζει τα οφέλη στις επενδύσεις, ο Ζαμπέλης (1998) στον εμπλουτισμό της επιχειρησιακής στρατηγικής, ενώ ο Τήνιος (1995) εστιάζει στο πώς «ομόλογα αναγνώρισης» μπορούν να επιταχύνουν τη μετάβαση. Η Έκθεση Σπράου (1997), χωρίς να κατονομάζει την κεφαλαιοποίηση, έθεσε τα επιχειρήματα. Η «Μέθοδος Ανάγνωσης» (Τήνιος 2010) κατέληγε στην ανάγκη επανεκκίνησης. Αν και ψύχραιμες αναλύσεις (π.χ. Γιαννίτσης 2016) παραδέχονται την ευθύνη της διανεμητικής λογικής για την κρίση, η λογική αυτή χαρακτήρισε όλες τις μεταρρυθμίσεις, ακόμη και όσες έγιναν με τις ευλογίες της τρόικας.

Παρά ταύτα, η συζήτηση για πολλαπλούς πυλώνες, ως η μοναδική ρεαλιστική συστημική αλλαγή, εντάθηκε: Ο Καραβίτης (2011) προβαίνει σε επισκόπηση. Οι Παναγέας & Τήνιος, (2017) εισηγούνται «Φρένο στον Κατήφορο», περιγράφοντας τα βήματα μιας άμεσης υιοθέτησης πολλαπλών πυλώνων. Η κεντρική ιδέα συγκεκριμενοποιήθηκε και ποσοτικοποιήθηκε από τους Νεκτάριο, Τήνιο και Συμεωνίδη (2018), στο έργο που αποτελεί τη βάση αυτού του κεφαλαίου. Μια παραλλαγή ενσωματώθηκε σε ευρύτερο μακροοικονομικό μοντέλο από τους Χριστοδουλάκη, Νεκτάριο και Θεοχάρη (2018), προκειμένου να αναδειχθούν οι μακροοικονομικές επιπτώσεις. Αντίλογος στις συγκροτημένες προτάσεις δεν υπάρχει. Αυτό που οι Νεκτά-

14 Tinios 2015

ριος και Τήνιος (2019) χαρακτηρίζουν ως «Σχολή των Αθηνών» παραπληροφορεί χαρακτηρίζοντας κάθε αναφορά σε πολλαπλούς πυλώνες ως «***το σύστημα Πινοσέτ»***. Ο ισχυρισμός αυτός προδίδει βαθιά άγνοια αφού πολλαπλοί πυλώνες ενσαρκώνουν το «Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Πρότυπο»[15], ενώ η Χιλή διαθέτει ένα μοναδικό (ιδιωτικό) πυλώνα.

Στο πολιτικό πεδίο, ενώ παλαιότερα οι πολλαπλοί πυλώνες απλώς εξορκίζονταν, άρχισαν πλέον να αναφέρονται όλο και συχνότερα. Αναφέρθηκαν έμμεσα πρώτα ως πρόταση πολιτικής ανατροπής από τη Δράση το 2012 και ακολούθησε το Ποτάμι το 2016. Το 2017 πρόταση για σταδιακή εισαγωγή κατέθεσε η Νέα Δημοκρατία. Καθώς η έννοια εισάγεται στο πολιτικό λεξιλόγιο, αποκτά πολύ μεγαλύτερη σημασία η σαφήνεια στη χρήση της, πράγμα που θα φωτίσει τις διαθέσιμες παραλλαγές και να καταστήσει την πολιτική συζήτηση γόνιμη.

Ο πίνακας 2 συγκρίνει τις Συντάξεις για Νέους ως προς έξι παραμέτρους με τρείς άλλες προτάσεις: Αυτή της Δράσης (2012), της διαΝΕΟσις (2017) και της Νέας Δημοκρατίας (2017). Η πρόταση της Δράσης διαφέρει περισσότερο. Επιμερίζει την υφιστάμενη τότε κρατική επιχορήγηση των συντάξεων σε όλους τους πολίτες άνω των 67, δίδοντας σε όλους ίση σύνταξη €700. Αυτό επιτρέπει την κατάργηση όλων των σημερινών εισφορών, μαζί με τον εισπρακτικό μηχανισμό, προκειμένου η κατανάλωση να διοχετευτεί σε ιδιωτικές αποταμιεύσεις. Έτσι υπογραμμίζεται το ατελέσφορο του σημερινού συστήματος. Αν, αντιθέτως, εξεταστεί ως πρόταση για τη συνεισφορά του Δημοσίου στην τελική μορφή του συστήματος, θα μπορούσε να συνδυαστεί με ανάπτυξη ιδιωτικών επαγγελματικών συντάξεων. (βλ Ξαφά και Τήνιος 2014), πράγμα που δεν απέχει από το σύστημα της Αυστραλίας.

15 Πολλαπλοί πυλώνες χαρακτηρίζουν την Ελβετία, Ολλανδία και Δανία. Η παρούσα πρόταση έχει περισσότερα κοινά με το σύστημα της Σουηδίας και της Ιταλίας.

Πίνακας 4: Παραλλαγές προτάσεων πολλαπλών πυλώνων

	Συντάξεις για Νέους 2016	«5 δράκοι» 2017 διαΝΕΟσις	Σ. Μάνος – Δράση 2012	ΝΔ 2018
Πρώτος πυλώνας	NDC	NDC	Flat rate – για όλους 67 +	Εθνική + αναλογική (μειωμένη;)
Εισφορά πρώτου	10% άμεσα	12 % σταδιακά σε 4 χρόνια	0% άμεσα	15% σταδιακά σε 4 χρόνια
Δεύτερος πυλώνας	6 % κεφαλαιοποιητικό	6 % κεφαλαιοποιητικό	Ανοικτό – κίνητρα	6% κεφαλαιοποιητικό
Εγγυήσεις για παλαιούς	Ύψος 2019 + άλλες εξοικονομήσεις. Κατάργηση προσωπικής διαφοράς	Υψος 2019 + άλλες εξοικονομήσεις Κατάργηση προσωπικής διαφοράς	Σταθερή σύνταξη ΄€700 για 67 + ετών Διακοπή προ 67	
Συνοδευτικό μακροοικονομικό πρόγραμμα	Ανοικτό	Περιορισμός πλεονάσματος 1,5% ΑΕΠ ως 2022 + φορολογικές απλοποιήσεις	Ανοικτό	Περιορισμός πλεονάσματος κατά 1,5% ΑΕΠ ως 2022.
Ταχύτητα εφαρμογής / μήκος μεταβατικής περιόδου	Εφαρμογή πλήρης για ηλικία <45. Μεταβατική περίοδος περί τα 20 χρόνια για παλαιούς		Εφαρμογή χωρίς μεταβατική περίοδο ;;;	Εφαρμογή σε νέους μόνο. Μεταβατική περίοδος 50 έτη +

Η πρόταση της διαΝΕΟσις εντάσσει τις αλλαγές σε συνολικότερη μακροοικονομική πρόταση που μειώνει τα πρωτογενή ελλείμματα του Δημοσίου κατά 1,5 μονάδα (από 3,5% σε 2% του ΑΕΠ) ως το 2022 και διοχετεύει τη διαφορά σε επενδύσεις. Το αποθεματικό του νέου συστήματος τονώνει τις επενδύσεις όταν εξαντλείται η αρχική ώθηση. Ως προς τις συντάξεις, προκειμένου να συγκρατηθούν οι δημοσιονομικές επιπτώσεις, επιλέγεται η σταδιακή μείωση της εισφοράς στο 12% εντός 4 ετών.

Η πρόταση της ΝΔ είναι πολύ πιο συντηρητική. Εισάγει μεν την κεφαλαιοποίηση, αλλά μόνο για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας – πράγμα που κάνει τη μεταβατική περίοδο να υπερβαίνει τα 50 χρόνια. Μια τόσο μακρά μετάβαση σημαίνει ότι πρακτικά δεν ανατίθεται ρόλος στην ασφαλιστική μεταρρύθμιση στην αναπτυξιακή πολιτική. Πέραν αυτού,

η πρόταση ΝΔ για τον πρώτο πυλώνα είναι πολύ λιγότερο ανταποδοτική, διατηρώντας τη μνημονιακή δομή «εθνική σύνταξη + αναλογική σύνταξη». Δεδομένου ότι δεν διαχωρίζεται η χρηματοδότηση του κόστους κληρονομιάς, τα οικονομικά της πρότασης πρέπει να αναθεωρηθούν για να λάβουν υπόψη τη μη κατάργηση της προσωπικής διαφοράς ή το κόστος των δικαστικών αμφισβητήσεων οι οποίες τελεσιδικούν κατά ριπάς.

ΕΛΛΑΔΑ 2021
Αιζέντα για την ελευθερία και την ευημερία

Στέγη Μάρκου Δραγούμη
Μαιζώνος 38, Αθήνα
T: +30 210 523 8373
www.kefim.org
info@kefim.org
facebook.com/kefim.org.gr/
twitter.com/kefimgr
youtube.com/c/ΚεΦιΜΜάρκοςΔραγούμης